

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată la săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 268.

Bine este cuvântat celce vine întru numele Domnului.

După o vacanță de aproape jumătate de an, cauzată prin mutarea la cele vecinice a fericitului Episcop Ioan I. Papp, dieceza Aradului depune vâlul văduviei și îmbracă haină de praznic mare, ca să-și primească pe mirele mult așteptat.

În ziua de 11 Iulie a. c. P. S. Sa Domnul Dr. Grigorie Gh. Comșa, noul nostru Episcop, pășește pe teritoriul gloriosului nostru Arad, ca să-și ia în primire turma cuvântătoare, din binecuvântata de Dumnezeu dieceză a Aradului.

Cu aceasta fericită ocazie, clerul și poporul de pe plaiurile mănoase ale eparhiei noastre, cu suflete sincere și plini de emoțiune, întimpinăm pe noul nostru Stăpân și în loc de ramuri de finici, îi aducem prinosul nostru de stimă și adâncă venerație, laudând pe Dumnezeu și zicând „Bine este cuvântat celce vine întru numele Domnului”.

Provedința divină l-a hărăzit P. S. Sale Episcopului nostru Grigorie, ca aici la fruntașii de vest ale patriei noastre, unde s'a purtat mai cu îndârjire flamura idealului nostru național în lupta pentru lege și neam, și unde P. S. Sa găsește și azi un colț din marele suflet românesc, — să aibă o dublă misiune: religioasă-morală și națională. Pentru că creștinismul nostru ortodox este cu mare vitalitate, determinantul vieții, și religioase și naționale la poporul nostru.

Dieceza Aradului, despre care se susține că este prima dieceză în România mare, are un popor viguros, inteligent, muncitor, înzestrat

cu calități apreciable. Luptele date aici pe terenul bisericesc-național a trecut departe peste granițele eparhiei noastre.

Însă pustiirile fiorosului războiu, au produs perturbație destul de adâncă și în viața morală a poporului de aici. Busola credinței a scăzut în unele părți, la mulți indivizi sufletul nu mai are consistința din trecut.

Alții cred că pe trupul albit de veacuri al bisericii noastre, se pot planta curente și vederi noi, luate de la alte popoare, cu alte convingeri și credințe religioase. Aceștia sunt sectarii, — cari cu ajutorul banului străin, se organizează temeinic, frământând din greu unele părți-ale diecezei și prezintă pentru noi un pericol național-bisericesc.

Toată lumea își ridică mâinile în formă de ajutor spre biserică, căci ea este „pământul făgăduinței” și cetatea mântuirii, după cari oftează sufletele celor drești. Structura biserice noastre ortodoxă este de așa natură „că porțile iadului nu o vor birui (Mateiu 16:18). Intemeietorul ei este vecinic Isus Hristos.

Preoțimea noastră conștie de chemarea sublimă și îndatoririle grele ce poartă în suflet, așteaptă cu nerăbdare pe cărmaciul care să le indice drumul corabiei spre largul mării, în vâltoarea cea înfricoșată a valurilor sufletești.

Vremurile ce străbatem, în mersul lor nestăvilit, impun bisericii noastre probleme noi de deslegare. Centrul acestor preocupări este P. S. Sa Episcopul, care vine la noi cu un bogat program de muncă. În mijlocul diecezei Episcopul este farul luminător, care trimite valuri de lumină în toate părțile eparhiei sale.

P. S. Sa noul nostru Episcop este o persoană cu vederi largi, dispune de calități distinse, așa că brazdele de reînviere și evanghelizare creștină, ce le va trage în ogorul sufletec al păstoriților săi, vor da roduri multumitoare.

Când P. S. Sa Episcopul nostru Dr. Grigorie Gh. Comșa vine la noi, în mână cu toiagul episcopesc, care este simbolul cărmuirii spre Dumnezeu al turmei cuvântătoare, cu smerenie ne rugăm lui Dumnezeu zicând: „Întâl pomește Doamne pe Preasfințitul Episcopul nostru Grigorie, pe care îl dăruiește sfintelor tale biserică, în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept îndreptând cuvântul adevărului Tău“.

Intru mulți ani, Stăpâne!

Simion Stana,
asesor conzistorial.

Instalarea

P. S. Sale Episcopului nostru.

După cum am anunțat în numărul 25 al organului nostru, instalarea P. S. Sale părintelui Episcop Grigorie se va face în cadrul unor serbări impunătoare, Duminecă în 12 Iulie a. c. în catedrala din Arad. Actul instalării va fi condus de P. S. Sa Domnul Episcop Dr. Iosif Badescu din Caransebeș, în calitate de mandator al I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Nicolae. La acest act istoric sunt invitați: guvernul țării, P. P. S. S. L. L. Episcopii noștri, Conzistorele ortodoxe din Ardeal, autoritățile civile și militare din orașele județelor ce compun dieceza noastră, deputații sinodali ai diecezei, asesorii și funcționarii conzistoriali, precum și clerul și poporul din dieceză, care va fi reprezentat prin conducătorii săi.

P. S. Sa părintele episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa sosește dela București peste Caransebeș și Timișoara. La marginea diecezei noastre, va fi întâmpinat de o delegație compusă din d. Dr. Teodor Botiș directorul Seminarului nostru și Ioan Cioară referent conzistorial. Comunele pe unde va trece trenul cu înaltul prelat, își vor face reverințele la gările respective, unde preoții înbrăcați în ornate sfinte, vor bineventa pe P. S. Sa. Aceasta va fi Vineri, în care ziuă seara P. S. Sa sosește la Timișoara, unde i-se va face o primire fru-

moasă, și unde va poposi peste noapte. Sâmbătă cu trenul de 1 oară după masă P. S. Sa pleacă spre Arad, centrul reședinței Episcopiei. Aici va fi primit în mod sărbătoresc. Vor fi de față: Membrii conzistoriului, asesorii și deputații Conzistoriali; protopopii tractuali, autoritățile civile, armata cu muzica militară.

P. S. Sa părintele Episcop va fi binevențat în numele diecezei de părintele asesor Mihai Păcățian, în numele județului de dl prefect Georgescu, în numele armatei de generalul Scărișoreanu și în numele orașului Arad de primarul Dr. Robu.

Apoi se va forma cortajul, care va conduce pe P. S. Sa la biserica catedrală, unde după programul ce-l publicăm mai la vale, preoțimea locală va celebra sf. vecernie. Trăsura în care va sosi P. S. Sa va fi escortată de ofițeri superiori călări. În ușa catedralei noul stăpân va fi întâmpinat de protoereul Trăian Vățian. După vecernie P. S. Sa va fi condus la reședința episcopescă, unde va fi binevențat de părintele asesor Dumitru Muscan.

Duminică la nouă oare P. P. S. S. L. L. părinții Episcopi vor fi conduși dela reședință la catedrală în procesiune, unde se va oficia la oarele 9 sf. liturghie și apoi se va efectua instalarea, adică introducerea în tronul Episcopesc. După serviciul divin vor urma la reședința Episcopescă recepțiile după un program stabilit.

La oarele 1 d. m. orașele Arad și Timișoara vor da în onoarea P. S. Sale Episcopului Grigorie un banchet la „Crucea Albă“ la care sunt invitați circa 250 de persoane.

După masă la oarele 5, corurile „Armonia“ din Arad și „Doina“ din Timișoara, cari vor cânta alternativ și la sf. Liturghie, vor da un concert festiv, în sala teatrului orașenesc.

Programul primirii P. S. Sale la gara din Arad și a actului de instalare.

1. Sâmbătă în 11 Iulie la oarele 14 și 50 întâmpinarea și primirea P. S. Sale la gara din Arad.

2. Dela gară se va forma un cortegiu însoțind pe P. S. Sa până la biserica catedrală, unde va fi întâmpinat de preoțimea locală.

3. Serviciul Vecerniei.

4. După Vecernie P. S. Sa va fi condus la reședința episcopescă.

5. Duminecă în 12 Iulie la oarele 9 Sf. Liturghie, la sfârșitul căreia, P. S. Sa va fi introdus în scaun.

6. După serviciul divin recepțiuni la reședința episcopescă.

Conferența eparhială din Martie 1906.

În numărul de Sf. Paști al organului eparhial „Biserica și Școala”, în pragul alegerii de episcop, publicasem sub titlul „Program vechiu — Cărmăciou nou”, câteva informații sumare despre conferența de acum 19 ani, ținută de răposatul nostru episcop cu fruntașii ierarhiei, pentru a căuta mijloacele de îmbunătățire a vieții bisericești și a vieții creștinilor din eparhia Aradului. De atunci, Sinodul nostru eparhial și-a făcut datoria statutară: Ni-a ales cărmăciou duhovnicesc în persoana P. Sfințitului Părinte Episcop *Dr. Grigorie Comșa*, a căruia instalare se face deodată cu apariția acestui articol.

Om nou între noi, dar plin de râvnă pentru cele sfinte ale Neamului nostru, avem datoria — mai ales noi, sfințicii răposatului Episcop și sfințicii de acum înainte ai S. Sfințitului Grigorie — să-l întimpinăm, *întâi de toate cu gândurile bune ale Preasfințitului Său înaintaș*. În chipul acesta, noului nostru stăpân duhovnicesc îi oferim prilejul să-și conexeze programul cu străduințele, cari au ființat aici, și de a asigura continuitatea străduințelor într'un senz *constructiv* și pe un fond *spiritual*, care *n'a fost nici odată de o mai arzătoare necesitate, ca azi, nici în viața administrativă a eparhiei, și nici în viața religioasă a credincioșilor*.

Iată, de ce mi-am luat, tocmai din acest prilej — al Instalării P. Sf. Sale — sarcina de a înfățișa și tâlcui mai de aproape rostul menționatei conferențe, al căreia notar am fost atunci, după cum azi, după aproape două decenii, sunt după atribuțiile ierarhice administrative cel mai vechiu în serviciul de asesor referent consistorial.

Și, dacă iau cuvântul — nu prin comunicări de ordin oficial, ci pe calea publicității — îmi am motivele mele *obiective*: Marea chestiune a spiritualizării concepțiilor și practicelor noastre de viață administrativă și îmbunătățirea, mult râvnită, a vieții religioase în popor, nu vor putea răsări numai din birouri și numai din călămările noastre oficiale, *ci din contactul viu cu obștea și din colaborarea cât mai multor factori*, cu organele oficiale ale Bisericii. Obștea Bisericii e chemată, alături de noul nostru Episcop, să ia act, cât mai de aproape, de inițiativele de acum 19 ani, cari — pentru public — au fost cunoscute numai din *15 șire* de gazetă,

și, în partea lor covârșitoare, au rămas înzăvorite într'un proces verbal, trecut la — arhiv.

Cuvine-se, deci, mai întâi, să desgropăm materialul acelei conferențe eparhiale; să readucem problemele ei în discuție; să dăm prilej celor 12 sfințici — rămași în viață, dintre cei 21 de odinioară — să ridice cuvântul lor, potrivit cu experiențele cele vor fi făcut în cursul vremii.

Ca semn de pioasă amintire, însă, să pomenim aci, cu o cale, alături de P. Sfințitul răposat I. I. Papp, numele celorlalți nouă, cari trecuseră la cele eterne de mai înainte: vicariul episcopesc arhim. V. Mangra, asesorul referent bis. Gh. Popovici, protopopii: V. Beleş, Dr. I. Trailescu, Dr. Tr. Putici, V. Hamșea, P. Miulescu, T. Păcala și Vas. Papp.

Conferența amintită, a fost convocată prin ordinul Nr. 50. Pres. 1906 din 11/24 Febr. 1906, pe ziua de 28 Febr. — 13 Martie — acelaș an.

Au fost invitați să participe: vicarul episcopesc de pe vremuri, dela Oradea-mare, directorul seminarial pe atunci protosincol R. R. Ciorogariu, iar acum episcop al Orăzii-mari; apoi cei 17 protopopi și administratori protopopești din eparhie, care atunci cuprindea și eparhia actuală din Bihor. Dintre toți cei invitați au absentat numai protopopul Tincei și adm. protopopele al Beiușului.

Au fost invitați, ca asistenți, și profesorii de seminar: Dr. I. Suci și Dr. T. Botiș, cari încă au participat, dinpreună cu subsemnatul. Cesti doi din urmă am fost notarii acelei conferențe. A lipsit însă — și nici nu fusese invitat, se vede — arhimandritul A. Hamșea, fost director seminarial și fost asesor referent bisericesc, pe atunci igumen la H.-Bodrog.

În însuși actul de convocare se prevedea durata limitată a conferenței: *o singură zi* și participarea necondiționată a celor invitați. Invitații proprii, cari erau protopopii, aveau și datoria să raporteze „despre adevărata stare a lucrurilor” din protopopiat, „cu expunerea eventualelor rele ce s'ar fi încuibat la unii și alții preoți, învățători, ori și numai la poporul credincios, și cu indicarea modului și mijloacelor de sanare în cadrul normelor și dreptului bisericii noastre, ca astfel să le putem face obiect de studiu și apoi în deplină cunoștință a împrejurărilor să putem lua măsurile necesare”. Așa sună convocatorul episcopesc, care mai puneă în vedere, pentru aceasta neobișnuită conferență încă și rebonificarea șeselor de drum și de cortel pentru ceice vor reflecta la ele.

Conferența s'a ținut, pentru o mai mare însemnătate ce i-s'a dat, în însași reședința episcopescă. Ea a fost deschisă de către răposatul Episcop printr'un cuvânt, care a fost citit, dar n'am dat de el până acum.

După însemnările ce le mai păstrez și după cuprinsul procesului verbal — rămas, de altfel, neiscălit de răposatul Episcop, în vreme ce *conceptul* aceluiași proces verbal, pe care-l păstrez are iscălitura Sa, și la încheierea și la clauzula de verificare procesului verbal — Episcopul făcea sftnicilor săi o comunicare: despre activitatea sa de până aci ca Episcop, despre problemele de realizat pe teren administrativ bisericesc, școlar și religios moral. O spune episcopul, că și-a chemat sftnicii: să constate împreună relele, mai ales sub raportul religios-moral, precum și mijloacele de îndreptare. Se decisese anexarea cuvântului de deschidere la procesul verbal; dar nu s'a găsit acolo.

Din cuvântul, cu care i-s'a răspuns din partea *vicarului episcopesc*, rezultă mai de aproape cuprinsul și directiva acelu cuvânt. Episcopul — zice vicariul său — a făcut, ca un bun doctor al sufletelor, o diagnoză corectă, dar și dureroasă, pentru starea morală a obștei bisericii. E slabă mângâiere însă, că relele, atinse în cuvântul de deschidere, bătute și în alte eparhii. Noi nu vrem să ne acoperim slăbiciunile cu slăbiciunile altora, ci să lucrăm pentru stîrpirea relelor. Calea ni-o arată Arhiepiscopul: *directiva spiritualistă*. *Aceasta a fost mult timp mitigată prin partea materială-administrativă a afacerilor, neglîndu-se astfel partea morală-etică a ființei bisericii, sufletul vieții noastre bisericești*. Deci, acum, cu atât mai bucurat salutăm pe Arhiepiscopul, care pune degetul pe ranele vieții noastre bisericești, chemându-și sftnicii la consultare, pentru îndreptarea lucrurilor. Iar aceasta suntem cu atât mai datori s'o facem, cu cât fără de veste Judecătorul va veni — Mirele Bisericii — care să ne aplece la postul de priveghiere și de muncă. — Situația noastră însă, continuă vicariul, e cu atât mai dureroasă, cu cât azi membrii bisericii au depline libertăți de a se cultiva în spiritul ortodox, totuși alunecăm spre libertinism. Legislația țării ne lasă liberă credința; totuși tocmai azi suntem mai slabi în credință.

Aceste sunt împrejurările, între cari s'a convocat și felul cum s'a deschis aceea conferență, la 13 Martie n. 1906.

În alte articole, voi face sumarul discu-

țiilor și voi redă hotărârile conferenței, din motivul, că cele mai multe materii își au ne-tăgăduita lor actualitate și pentru zilele noastre și-s vrednice să ne preocupe și acum, când se face schimbare la cârma eparhiei.

Dr. Gh. Ciuhandu
asesor referent consistorial.

Festivitățile jubilarie ale liceului „Andrei Șaguna” din Brașov.

C U V Â N T

rostit de I. P. S. Sa. Mitropolitul NICOLAE cu ocaziunea deschiderii ședinței festive în 28 Iunie a. c. în sala cea mare a liceului „Andrei Șaguna”.

— După notele stenografice. —

Domnilor Miniștri, iubii foști și actuali elevi ai acestei școli, Onorat Public!

Am venit la această înălțătoare sărbătoare a culturii noastre, pentru ca să aduc prinusul de recunoștință și admirație, al meu și al bisericii, pentru marea operă națională săvârșită de către luminatele noastre școli din Brașov, în cursul celor 75 ani dela înființarea lor; am venit să mă închin înaintea jertfei și înțelepciunii inițiatorilor, înaintea muncii devotate și pline de idealism, a tuturor acolora, cari si-au jertfit puterile sufleteste, ca să ducă la îndeplinire această operă din care s'au revărsat atâtea binefaceri asupra sufletului întregului nostru popor.

Gândul și hotărârea îndrăzneată care stau la temelie școlii noastre românești din Brașov, s'a zămislit în mijlocul frământărilor anilor de revoluție 1848 și 1849.

Sub suflul de libertate al acolora ani s'a trezit conștiința răspunderii față de neam în sufletele celor mai distinși fii ai lui; s'a trezit dorul după lumină și progres socotite ca singurul factor prin care în situația politică în care se găsea, poporul nostru va putea să biruească greutățile vremurilor, și să-și păstreze sufletul său întreg și curat, împreună cu toate comorile lui.

Binecuvântată să fie în veci amintirea acelu inimos protopop al Brașovului — Ioan Popazn, episcopul de mai târziu al Caransebeșului, care a știut să organizeze, pentru crearea unei instituții, dorurile și aspirațiile către libertate și cultură, ale generației sale de aci din Brașov.

Fericit să fie și marele ierarh al bisericii noastre, Mitropolitul de fericită pomenire Andreiu Șaguna, care deodată cu binecuvântările sale, a știut să facă să se coboare îndemn, razim, inimă, căldură, asupra acolora, cari s'au pusese în serviciul înființării strălucitei vetre de lumină de aci.

Noi cu recunoștință cngetăm astăzi la toți acela, cari și-au pus sufletul lor, ca de pe acest altar al culturii naționale, să poată să împrăștie cât mai multe miresme întăritoare de suftete, înfăuritoare de caractere, înălțătoare de conștiințe cari să fie în stare să poarte povara vremii cu luminele lor și să strălucească

înaintea țărânilor noastre, trezită și ea la mai multă dragoste de limbă, de învățatură de carte și la mai multe nădejdi și aspirații, către un viitor fericit.

Nu trebuie să înșir argumente, — nici scurtimea vremii nu-mi îngăduie acest lucru, — vrând să arăt ce a însemnat școala noastră ortodoxă română din Brașov în viața neamului nostru.

Mărturiile vii sunteți Dvoastre, sutele de elevi ai acestei școale, cari v'ați adunat la sărbătoarea de astăzi a mamei celei bune, a *almei mater*, care v-a împărțit lumina minții și v'a întărit virtuțile caracterului din cari ați putut să răspândiți bine și lumină asupra întregului nostru popor.

În fiecare dintre Domniile Voastre se găsește câte o părticică din conștiința înaltă care a trăit între zidurile acestei școale.

Lumina culturii naționale, idealismul îndreptător de suflete către aspirațiile comune ale neamului, au fost pururea treze în acest templu.

Indrumările limpezi și hotărâte de a păși pe cărările virtuții și de a nu pleca fruntea în fața greutăților ce le întâlneau în cale, au fost caracteristica oamenilor, cari au fost conducătorii de pe vremuri ai școalei noastre de aici.

Mai mult decât atâta, așezată aci în apropierea Carpaților, în drumul care ducea către frații noștri, această școală încă dela întemeierea ei a mijlocit schimbul sufletesc dincoace și dincolo de Carpați și ea însăși a fost susținută — pe lângă jertfele parohiei din cetate și a celei dela Sfântul Nicolae conștiință de tradiția rămasă în sânul ei dela marele Voevod Neagoe și pe lângă jertfele atâtor oameni de bine din Brașov și din întregul cuprins al Ardealului — și de jertfele cari au venit din ce în ce mai îndrăznește, mai bogate și mai pe față dela frații noștri de peste Carpați. (Aplauze prelungite).

Nu trebuie să uităm niciodată prin urmare, că în această școală și în opera ei s'a întrunit dragostea de frate care în vremuri grele a știut să stădize înălțimile Carpaților și să contribuie la întărirea aspirațiilor din viitor pe seama neamului românesc. (Puternice aplauze).

Dumnezeu a binecuvântat jertfa tuturor și astăzi în lumina libertății naționale de care El ne-a învrednicit școala noastră din Brașov își prăznuiește a 75-a aniversare dela întemeierea ei.

Credincioasă întotdeauna idealului, reprezentând credința strămoșească armonizată într-o sinteză superioară cu idealul culturii naționale, această școală, pusă la adăpostul bisericii, privește cu mândrie la opera pe care a îndeplinit-o în trecut și cu nădejde își îndreaptă privirile către opera constructivă, pe care are să o îndeplinească de aici înainte.

Noi în pragul epocii noi, care ni-s'a deschis, binecuvântăm pe toți cei ce și-au dat fărâma din sufletul lor pentru progresul acestei școli, și sunt sigur că în statul românesc, apreciindu-se rolul covârșitor pe care l'a avut în cultura neamului, această vatră de lumină a Brașovului, va găsi o luminoasă înțelegere și prin care să-i asigure cele mai prielnice condiții de dezvoltare în viitor.

Noi vedem aici concentrată o curată și frumoasă tradiție a neamului nostru; noi vedem în această școală concretizată dragostea după lumină și setea după cultură a acestui neam, care l'a dat ființă și care a susținut-o în vremurile grele de până astăzi.

Această sete de lumină, această dragoste de limă și cultura națională, împerechiată într-o fericită armonie cu credința, vor sta la temelie activității, care se va desfășura și de aci înainte în cuprinsul acestor școale, pentru că ele au crescut din începuturile lor din cele mai organice necesități de cultură ale neamului nostru, s'au dezvoltat încălzile de dragostea și de jertfa tuturor, și prin urmare, sânt chemate ca să lumineze cărările sufletești ale generațiilor ce se vor succeda și să contribuie la răspândirea aceleiași culturi, eșită din același suflet al neamului nostru de pretutindeni.

Scăpate de obezile, de cătușele trecutului, în atmosfera liberă națională de azi, își vor desfășura toate puterile, întărind în conștiințe încrederea în puterea neamului, încurajând la fapte nobile și înălțătoare pe toți aceia, care vor ajunge în contact cu ele.

Mulțămesc Dilor miniștri pentru înalta prezență a Domniilor lor, cu care au onorat festivitatea de astăzi. Îi asigurăm, că în cuprinsul acestor școale se va păstra sufletul dragostei frățești, singura putere prin care se pot dura fapte mari în viața unui neam, și precum în trecutul lor greu aceste școale au făcut ca să circule aceeași cugetare și același simțământ românesc, dela frate la frate, și mai mult de aci înainte ele vor continua să lucreze la realizarea acelei unități în cuget și simțiri, căreia un înflăcărat dascăl al acestei școale i-a dat o expresie atât de luminoasă.

Iubiți elevi ai acestei școale, sărbătoarea de astăzi este îndeosebi sărbătoarea Voastră. Atâta vrajă a tinereții, de care cu drag vă aduceți aminte, vă leagă de această școală și de timpul pe care l-ați petrecut într'ânsa. Școala se mândrește cu voi! Ea vă mulțamește pentru dragostea pe care i-ați arătat-o cu această ocazie a aniversării a 75 ani de viață. Voi sântei purtătorii învățaturii și îndrumările ei, voi sântei aceia, cari ați preschimbat în bani mărunți, purtându-i în toate părțile pământului nostru românesc, povețele și principiile, pe care ea cu dragoste de mamă, vi le-a împărțit.

Să rămâneți și pe mai departe credincioșii acestor principii, precum școala, mama voastră cea bună, statornic va rămânea întru mărturisirea și neclintita afirmare a lor!

Cu această făgăduință închei cevântarea mea zicând: școalele noastre confesionale din Brașov *vivant, crescant floreat* (aplaude prelungite, îndelung repetate, ovațiuni).

Desăvârșirea generală.

Sectarismul religios din vremile noastre, (advențiști, baptiști, mileniști, nazareni, secerători, etc.) îl putem considera ca doctrină religioasă — dacă e posibilă această acceptare — drept ecrescență ulterioară și târzie a protestantismului. Dreptaceea doctrina sectelor, nu este încă definitiv cristalizată, nici recunoscută de aderenții aceleiași rătăciri.

Învățăturile eretice sectare sunt în conținut evo-luție. Ne fiind adecă o instanță superioară, autoritară în materie de talmăcire a sf. Scripturi, individualismul, cu întreg cortegiul său de ignoranță, prejudeții, prefe-

rinite etc. are teren vast de activitate. Pocăiții noștri sunt o sectă alcătuită din diferite amestecături, fără nici o credință bine definită, fără margini n explicarea sf. Scripturi, o sectă care nu știe de capul ei și nu-și dă seama de rostul și scopul ei în mijlocul poporului în care trăiește. ¹⁾

Intre multele rătăcici, foarte actuală și interesantă este rătăcirea adventiștilor, despre timpul paruziei. Și oare cine sunt adventiștii? „Ofrântură directă din secta baptiștilor e secta adventiștilor, răspândită și între Români. E întemeiată la 1831 de predicatorul baptisti Miller din Pittsfield. Adventiștii cred în apropiata venire a lui Isus Christos, care va veni și va întemeia împărăția lui de o mie de ani, prevestită de apostolul Ioan în Apocalips. Dar nici aceștia nu se unesc în credință. Adventiștii sabatiști, cinstesc Sâmbăta, nu cred în sf. Treime, și cer cumpătul cel mai strict. Secta aceasta s'a iscat pela 1840 în America. A trecut și în Europa și a aflat aderenți mai ales în Elveția, iar de câțiva ani, propaganda lor s'a extins și asupra tinuturilor românești. ²⁾

Tălmăcirea arbitrară a Sf. Scripturi, la care se mai adaugă o mare doză de exaltație psihică și nevropatie religioasă. I-a făcut pe adventiști să sperze realizarea împărăției mesianice exact pentru data de toamna anului 1925. Fiind aceasta o chestiune actuală religioasă, trece să ne preocupe și pe noi ca oameni și creștini.

Iată ce ne spun dâșii cu privire la Venirea Domnului Christos. Rânduiala veche de lucruri, lumea veche este pe sfârșite, ordinea nouă intră. Anul 1925 va însemna învierea credincioșilor profeți din vechime. Milioane de oameni ce trăiesc acum, nu vor muri nici-odată. (Milioane ce trăiesc. pag. 85.) Isus a spus, că după războiu foame și boală va urma, cutremur de pământ. Cutremur pe pământ însemnează *revoluție*. (Ibid. pag. 18, 19, după Pocăiții de Dr. N. Brînzeu. Lugoj. 1925.)

În cele următoare vom vedea, în ce măsură corespunde adevărului biblic, științific și filosofic, această temerară erezie adventistă, bazată pe arbitrar și deșarte calculări cabalistice.

Biserica noastră ortodoxă își are definitiv formulată credința în chestiunea Venirii a doua a Mântuitorului Isus Christos. În simbolul niceoconstantinopolitan artic 7 se spune: „Și iarăși va să vină cu mărire să judece viii și morții acăruia împărăție nu va avea sfârșit.“ Data precisă a venirii Domnului, Biserica dreptmăritoare nu se încumetă a o fixă, deoarece este un mister al sfatului vecinic dumnezeiesc. Mântuitorul Isus Christos a arătat totuși semnele înșăpitoare ale venirii Sale, precum și descrierea generală a împrejurărilor în care va fi paruzia. „Ca fulgerul, care se arată la răsărit și luminează până la

Apus, așa va fi venirea Domnului. ³⁾ Înainte însă de venirea Domnului, trebuie să fie evanghelia predicată la „toate neamurile“. ⁴⁾

Actualmente însă, din numărul total al omenimii, există 800 milioane păgâni, cărora încă nu li-s'a predicat Evanghelia. Nu trebuie deci să avem încă motiv de temere pentru anul 1925. Misionarismul creștin nu a ajuns încă la finea lucrării sale.

Al doilea moment premergător este arătarea lui Antichrist. „Să nu vă amăgiască cineva cu nici un chip, că nu este aproape ziua Domnului, dacă nu va fi venit mai întâi apostasia și nu va fi fost descoperit omul fărădelegii, fiul peirii. Impotrivitorul și care se înalță mai pe sus de tot ce se numește Dumnezeu sau ce este de mare cinste, încât însuși se așează în templul lui Dumnezeu, arătându-se pe sine că este Dumnezeu“. ⁵⁾ Decadența morală a omenimii va fi atât de cumplită, încât în privința fărădelegilor va întrece iadul.

Venirea Mântuitorului Isus Christos va fi înconjurată de mărire dumnezeiască. „Vor vedea pe Fiul omului venind pe norii cerului cu putere și cu mărire multă“. ⁶⁾ Mântuitorul va fi înconjurat de puterile cerești și pe cerești și pe cer se va arăta, semnul crucii. „Că însuși Domnul într-o poruncă cu glasul arhanghelului și într-o trâmbița lui Dumnezeu se va pogori din cer și cei morți întru Christos vor învia întâi; după aceea noi cei vii carel vom fi rămași împreună cu dâșii ne vom răpi întru întâmpinarea Domnului în văzduh. Și așa pururea cu Domnul vom fi. ⁷⁾

Atunci va fi învierea integrală, după trup și suflet, și cea de obște pentru toți oamenii. Trupurile și sufletul oamenilor vor fi glorificate. După perfecția morală vor avea devsebită strălucire. „Stea de stea se deosebește în mărire“. ⁸⁾ Atunci se va efeptul judecata universală, care va fi definitivă și vecinică. „Vor leși ceice au făcut cele bune întru învierea vieții, iar ceice au făcut cele rele întru învierea judecării“. ⁹⁾

Sfârșitul lumii se va face prin foc. Substanța cosmică actuală se va transforma și înnoi prin foc. Derurile aprinse fiind vor fi desființate și stihilele lumii vor fi nimicite arse fiind. Dar noi așteptăm potrivit făgăduințelor lui, ceruri noi și pământ nou, în care dreptatea locuiește. ¹⁰⁾ În fine va începe împărăția gloriei vecinice. „Impărăției Lui nu va fi sfârșit“. ¹¹⁾

Confrontând acum dogma bisericii despre desăvârșirea generală, cu erezia adventistă despre sfârșitul lumii pentru data de toamna anului 1925, ușor putem vedea sublimitatea celei dintâi și naivitatea celei din urmă. Această rătăcire adventistă este o nouă dovadă,

³⁾ Sf. Ev. d. Math. 24, 26.

⁴⁾ Sf. Ev. d. Math. 28, 19.

⁵⁾ Ep. c. Tesalonic. a Sf. Ap. Pavel. 2:1-4.

⁶⁾ Sf. Ev. d. Math. 24, 30.

⁷⁾ Ep. sf. Ap. Pavel I. c. Tes. 4, 16.

⁸⁾ Ep. sf. Ap. I. c. cor. 15, 4.

⁹⁾ Sf. Ev. d. Ioan.

¹⁰⁾ Ep. II, sf. Petru. 3, 12-15.

¹¹⁾ Lc. 1, 33.

¹⁾ Pocăiții. Dr. Sebastian Stanca. Sibiu. 1913 pag 16.

²⁾ Op. cit. pag. 11.

că unde ajunge tălmăcirea arbitrară și individualistă a Sf. Scripturi. Iată unde ne conduce lipsa mijloacelor erminente în manuirea textelor biblice!

Despre data venirii Domnului Sf. Scriptură ne spune precis: „Dar despre ziua aceea și acel ceas, nimenea nu știe, nici îngerii cerurilor, nici Fiul, fără numai Tatăl”.¹²⁾ Orice calculări omenești în această direcție sunt iluzorii. Omului nu-i este dat să știe ora precisă a venirii Domnului. Poate, că nici nu i-ar fi de folos.

Ereziile adventiste este de proveniență veche. Sf. Ap. Pavel combate frica Fesalonicenilor în privința paruziei. Această erezie pare a fi o reînviere a vechei, cu o nouă precizare și cu adaosuri din ereziile hiliaste.

Doctrina bisericii este sublimă în claritatea sa. Are temelii sigure biblice. Se mișcă în domenii credinței și are urmări adânc moralizatoare pentru viața practică.

Rătăcirile adventiste din contra este o falsificare a textelor biblice, o explicație arbitrară. Pentru viața practică pare a fi o uneltă a comunismului, o pregătire a revoluției sociale cu forța.

Din punct de vedere științific sfârșitul lumii în genere nu este exclus. Posibilitatea unui sfârșit al cosmosului o dovedește legea entropiei din fizică. Entropia este o lege fizică în sensul căreia diferitele forme de energie au tendința să se transforme în căldură. Energia calorică la rândul său tinde spre o nivelare de grad. Motivul pentru care energiile se transformă mai ușor în căldură este, că energia calorică are o mișcare neregulată. Atunci, când toate formele de energie au trecut în căldură și diferențele de temperatură sunt nivelate, procesul cosmic trebuie să ajungă la repaos. O știință exactă iată cum documentează sfârșitul, respective posibilitatea unui sfârșit al universului, fără însă a preciza timpul în unități ale măsurii omenești. Fizicianul „Clausius” numește sfârșitul cosmic „moartea prin căldură”, iar Lord Kelvin „disparația energiei”. Despre baza științifică a entropiei vestitul fizico-chemist Svante Arrhenius zice: „In totul valoarea legii entropiei este neschimbabilă”.¹³⁾ C. Flammarion încă vorbește de sfârșitul lumii, în special al globului terestru însă prin frig, prin lipsa vaporilor de apă din atmosferă.

Din punct de vedere filosofic este probabil sfârșitul universului. În această privință filosoful francez Perrin ne asigură: „Lumea va avea un sfârșit. Iar dacă ea va avea un sfârșit, ea a trebuit să aibă și un început”. Cunoștința obișnuită a minții sănătoase încă pledează pentru posibilitatea unui sfârșit al lumii, fără a cunoaște data precisă.

Sf. Scriptură, Sf. Tradițiune, cunoștința omenească în diferitele sale forme dovedesc posibilitatea sfârși-

¹²⁾ Mth, 24, 36.

¹³⁾ Viața universului. Arad. Maghiară. S. Arrhenius. Budapesta 1914, pag. 224.

tul lumii. Față de dogma bisericii, bazată pe atâtea fundamente solide, ereziile adventiste pare o învățătură fantezistă, lipsită de simțul realității.

Până la paruzie să ne conformăm poveștelor Sf. Ap. Pavel: „Dar unora ca acestora le poruncim fraților și-i îndemnăm în Domnul Isus Christos, ca lucrând în tăcere să-și mănânce pâinea lor. Voi însă fraților, nu pierdeți răbdarea făcând bluele”.¹⁴⁾

Preot: Ștefan R. Lungu.

¹⁴⁾ Ep. sf. Ap. Pavel. c. Tesalonic III. 12-13.

Lucruri din Banat.

Conferința Păr. Dr. Gh. Ciuhandu la Izvin. — Punerea pietrelor fundamentale la biserica din Receaș.

Între piedecile, cari țin calea dezvoltării și întăririi neamului, în deosebi în părțile bătăne ale țării, se semnalează primejdia descreșterii numărului populației.

Trecătorul înțelegător, pe cât admiră unduirea aurului revărsat pe lanurile fără margini ale acestui însoțit colț de țară, pe cât laudă hărnicia bănățenilor, cari își arcuesc mândria în acareturile bogate, pe cât apreciază starea înaintată de pricepere și alte calități, ale acestui popor; pe atât de mult se sgduie în suflet, când se gândește la consecvențele sinistre, cari pot urma din împrejurarea reală și dureroasă, că femeile acestui ținut se feresc să aibă leagăn în casă.

Obicinuiți cu acest rău, bănățenii poartă în suferință pe o durere latentă, mistuitoare, conștiința acestei primejdii, dar parcă vor să probeze adevărul dictonului: „Video meliora proboque, deteriora sequor”.

Incepând cu ziua de 28 Iunie a. c. credincioșii comunei Izvin se întreabă — în fața acestui rău — plini de îngrijorare: Ce va fi din noi fără următori? Ce va fi cu sufletele noastre după moarte?

Acestea, și altele asemenea sunt întrebările cu cari se întâmpină locuitorii acestui sat de când doctorul sufletească Păr. protoiereu Dr. Gh. Ciuhandu asese-referant a pus degetul de chirurg moral pe rana conștiinței lor, de când a deschis ochii minții lor în admirabila conferință, pe care a binevoit a o ține credincioșilor din acest sat în ziua sus numită.

Conferința, — a doua de acest fel după aceea din Banat Comloș care a fost ținută la Înălțarea Domnului — a fost brodată pe textul biblic dela Rom. c. I. VI. v. 23 „Plata păcatului este moartea iar darul lui Dumnezeu este viața vecinică întru Isus Hristos Domnul nostru”. Predica aceasta, ținută după Sf. Vecernie, a dat prilej credincioșilor noștri să audă și să simtă cum vorbesc de convingător cifrele, câtă putere de a mișca cuprind, cât de dureros străbat sufletul când grăesc de o rapidă scădere cu sute și mii de suflete a locuitorilor din acestea și alte părți ale țării iubite? Căci Păr. Gh. Ciuhandu, — dealtcum un competent scrutător al arhivelor și stărilor din trecut și actuale ale bisericii din această eparhie, — n'a venit la noi cu discursuri ocazionale, ci cu roada îndelungatelor studii și cercetări, cu dovezi scoase din prăfuite matricole de prin parohiile diecezei. Ascultând conferința a trebuit să ai o inimă de piatră să nu te cutremuri, în toată ființa ta de bun creștin și bun român, când afli din graiul cifrelor durerosul adevăr,

că stăm în fața gropii, pe care nu dușmanii, ce ne pândesc, ci noi înșine ne-o săpăm prin persistența noastră în Sodoma nelegiuirilor.

Prin plasticitatea expunerii, dovezile reale, sfaturile convingătoare, scopul înalt moral-național ce l servește această conferință, ar fi cel mai bun prieten ajutător preoților, dacă s'ar tipări.

De multe ori am avut ocaziune să vorbesc cu locuitorii acestei comune despre acest rău, nu l-am văzut însă nici odată atât de preocupat, plin de durere și emoționat ca după conferința această.

Reținem încă o împrejurare. Păr. Ciuhandu ni-a făcut aceasta cinste și ca referat bisericesc mitropolitan, în care calitate are autorizarea de a ține atari conferințe și predici și în alte părți ale mitropoliei, unde constată statisticește oarecari neajunsuri morale mai mari în viața credincioșilor.

* * *

În ziua următoare, a Sfinților Apostolilor Petru și Pavel, P. On. D. Sa a fost reclamat de alte îndatoriri în parohia Recaș, unde în aceasta zi s'a așezat tradiționala piatră unghiulară, la temelia bisericii de acolo.

După serviciul sfintei liturgii, săvârșit cu solemnitate în capelă, credincioșii în frunte cu preoții au eșit în tactul fanfarei la locul unde se ridică altarul dreptei credințe și aici și aici s'a săvârșit ceremonia-lui prescris pentru astfel de ocaziuni, pontificat de P. On. protoiereu Dr. Gheorghe Ciuhandu ases., asistat de: protopopul tractual Patrachie Țiucra, preotul locului protopop onorar Dr. Ștefan Pop, preoții C. Micu, M. Sora, și A. Puta.

Răspunsurile liturghiei le-a dat corul sătenilor din Izvin conduși de plugarul D. Gheju.

După serviciu păr. protoiereu Dr. Gh. Ciuhandu a rostit un discurs înălțător, electrizând pe cei prezenți și atenți prin evocarea trecutului plin de dureri al românilor, boieri întemeietori de biserică în această comună încă în veacul al XIV-lei.

În fruntea frumosului discurs a stat citatul: „Și s'a deșteptat Iacob din somnul său și a zis: că este Domnul în locul acesta... și s'a sculat Iacob dimineața și a luat piatra care a fost la căpătâiul său și a pus-o stâlp și a turnat unt de lemn pe vârful ei“. M. I. 28, 10—18.

Expunerea aleasă a călătoriei lui Iacob în Mesopotania... piatra de la căpătâiu... truda... somnul... vedenia măreață au fost premise pentru o prea frumoasă asemănare cu trecutul neamului nostru, care azi, — după încheierea politică își caută așezarea sufletească. Și-o face aceasta prin ridicarea de lăcașuri sfinte pe temelia de piatră a credinței.

În cadrul cuvântării s'a adus binemeritate mulțămiri administrației, reprezentate prin d. E. Weiss, primpretorul plasei.

Protopopul tractual a dat cetire actului comemorativ așezat la temelie sf. biserici.

Când mâna sfințită a acoperit cu tencuială hrisovul menit vremurilor îndepărtate, ce fior a străbătut gândul tău, muritorule?

În fața monumentelor, cari răslesc cu îndărătnicie lungul șir al miilor de ani, ce gând a licărit în crierul tău care funcționează câteva decenii, o clipă în vecinicie? ?

„Să fii cât muniș de voinic
Sau cât un pumn să fii de mic
Cărarea mea și-a tuturor
E tot nimic“.

După banchetul în caracter familiar, fără osanele preconceptute, serbarea s'a încheiat, ducând fiecare în conștiința sa bucuria deplină a zilei

29 Iunie 1925.

Tie Flaviu.

Nr. 1337/925.

Comunicat.

„Astra“ culturală, „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, aduce la cunoștința publicului că — în ședința comitetului central, din 20 Iunie a. c., — a premiat pe acei cari au înaintat acte în regulă, cu dovezi, că au instruit *analfabeți*, învățându-i scriscetitul.

Numele premiților din anul acesta (cu suma de câte 2000 de lei) este: 1. *Victor Bârsan*, din Șasa-vința, u. p. Lupaș (jud. Turda-Arieș); 2. *Dnmitru Fu-lea*, din Sângeorgiu de Câmpie, u. p. Sânpetru (jud. Cojocna); 3. *Traian Danciu*, din Pietroasa, u. p. Curtea (jud. Caraș-Severin); 4. *Marin Popa*, din Vaca, u. p. Brad (jud. Hunedoara); 5. *Izidor Todoran*, din Că-mărașul deșert, u. p. Șârmașul mare (jud. Cojocna); 6. *Simion Frățilă*, din Gușterița (jud. Sibiu); 7. *Alex. Frontaș*, din Ilba (jud. Satu-mare); 8. *Ion Moldovan*, din Ocnele Mureșului (jud. Alba de jos); 9. *Victoria Gligor*, din Ocnele Mureșului (jud. Alba de jos); 10. *Ioan Suciu*, din Căcuci, u. p. Gurghiu (jud. Mureș-Turda); 11. *Teodor Vicol*, din Urșiul de sus (jud. Mureș-Turda) și 12. *Stelian Voiculescu*, din Saszhiz (jud. Târnava-mare). Afară de aceea s'au trimis în anul acesta peste 1300 de exemplare (abecedare) în 28 de comune.

Fie ca exemplul acesta de dragoste de lumină să servească de îndemn și altor învățători și învățători-dirigenți ca cei mai sus numiți, ca în anul viitor să premieze „Astra“ altă serie de inimoși purtători de cultură prin satele noastre!

Sibiu, 27 Iunie 1925

Comitetul central al „Asociațiunii“.

Mulțumită publică. Pentru Sf. biserică ort. rom. din Sălciva au făcut donațiuni următorii credincioși. Pentru cumpărarea unei odejdii pretești:

Persida Jeler din Sălciva 100 lei, Avram Stan din Sălciva 100 lei, Ioan Anca din Sălciva 100 lei, Văd. Maria Laz din Sălciva 100 lei, George și Raveca Laz din Sălciva 100 lei, Cumbrie Lazar din Sălciva 160 lei, Varvara Draghimea din Sălciva 50 lei, Valeria Mișușoie soție de preot din Sălciva 1500 lei, Aurelia Mișușoie soție de preot din Călacea 1000 lei, Isabela Matinca din Zam 200 lei, Văd. Cumbrie Laz nr. 11 o acoperitoare aleasă de lână și 2 ștergare pentru decor alese 2500 lei, Văd. Rozalia Bușan faină pentru prescură pe un an 1925, 700 lei, Matei Mariș și soția Versavia vin pentru cuminecăt. pe întreg anul 1925, 150 lei, George Marin și soția Maria pâne, vin și lumini pentru Sf. Paști 2000 lei.

Pentru aceste dăruri în numele Comitetului parohial din Sălciva le aduc mulțumiri călduroase. Bunul Dumnezeu se le răsplătească din darurile Sale cele bogate și se fie de pildă și altor credincioși.

Sălciva, la 29 Iunie 1925.

Sabin Mișușoie,
preot, preș. com. paroh.